

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr M2022-00853
Vårt dnr R-2022-19

Malmö den 15 augusti 2022

REMISSVAR: EU-kommissionens förslag till industriutsläppsportalförordning och reviderat industriutsläppsdirektiv KOM (2022) 157 och KOM (2022) 156

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Det är våra medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, cirka 150 tillverkare, konsulter och entreprenörer aktiva inom avfallshantering.

INNEHÅLL

1. Sammanfattning – sidan 1
2. Förslagets koppling till Avfall Sveriges ståndpunkter – sidan 3
3. Kommentarer - industriutsläppsportalförordningen (IUP) – sidan 3
4. Kommentarer - industriutsläppsdirektivet (IED) och deponidirektivet – sidan 5

1. Sammanfattning

Industriutsläppsportalförordningen (IUP)

- Avfall Sverige anser att den administrativa bördan måste hållas nere. Endast väl motiverade rapporteringskrav bör godtas. Krav som överlappar med krav enligt annan EU-lagstiftning ska undvikas.
- Avfall Sverige *tillstyrker* trots detta att produktionsvolym och resursanvändning (vatten, energi och råmaterial) ska rapporteras.
- Användning av exempelvis rötrest för jordförbättring utgör enligt vår mening återvinning, inte bortskaffande (Artikel 5.1.b).
- Verksamheterna behöver få god tid att förbereda sig inför nya rapporteringskrav: minst ett kalenderår innan året som uppgifterna avser.
- Avfall Sverige anser att verksamhetsutövarna behöver få möjlighet att i efterhand rätta inrapporterade uppgifter, om de är felaktiga.
- Med de omfattande befogenheter som ges till EU-kommissionen, måste säkerställas att Kommissionen har den kapacitet och kompetens som behövs för välgrundade beslut. Befogenheterna att meddela delegerade akter om rapportering av förorening från diffusa källor bör begränsas till när detta är särskilt motiverat. (Art. 7.3)
- Avfall Sverige vill tillägga att ”konsoliderade tillstånd” möjligen skulle underlätta rapporteringen för svenska tillståndshavare.

Reviderat industriutsläppsdirektiv (IED) och deponidirektiv

- Avfall Sverige *tillstyrker* ökat fokus på förebyggande av avfall och förbättrad resurseeffektivitet. Det finns dock särskild risk för att i Sverige motverkas flexibiliteten och utvecklingsmöjligheterna om kraven anges i tillståndet, eftersom dessa idag är statiska och ”eviga” utan regelmässig omprövning av villkoren. Genomförande av miljöprövningsutredningens (SOU 2022:33) förslag, kan vara en lösning. En annan utmaning i detta sammanhang är att varje verksamhet prövas för sig och tillsammans med konkurrensregelverket kan det försvåra delandeekonomi genom exempelvis industriell symbios. Kravet kan därför komma att stanna i administrerandet av resurshushållningsplaner. (Artiklar 1.2 och 3.53)
- Avfall Sverige *avstyrker* förslaget att anläggningarnas miljöledningssystem ska göras tillgängligt på Internet. Det bland annat ökar risken för sabotage och industrispionage och det ger en väsentligt ökad administrativ och energibelastande börda (Artikel 14a)
- Avfall Sverige *avstyrker* förslaget att lägsta nivån i BAT-AEL-intervallet (LBAT) generellt ska krävas och undantag från detta anges i dispenser som omprövas vart

fjärde år. I stället bör sänkning av högsta nivån i BAT-AEL-intervallet ske stegvis, i samband med BREF-dokumentens återkommande uppdateringar som integrerar den tekniska utvecklingen. (Artikel 15.3)

- Avfall Sverige rekommenderar att det uppdras åt CEN att bistå till att ta fram en vetenskapligt förankrad standard för emissionsövervakning och att CEN-standarder även fortsättningsvis ska ligga till grund för emissionsuppföljningen.
- Avfall Sverige *avstyrker* förslaget på bindande krav att för varje anläggning upprätta transformationsplaner. (Artikel 27d)
- Genom att IED-direktivet siktar in sig på anläggningsnivå missas systemperspektivet. Idag är det i för hög grad verksamheter som ligger sist i värdekedjan som får ta utsläpp och kostnader för behandling av produkter med fossilt innehåll och hälsovådliga kemikalier. Hänsyn behöver tas till detta i det fortsatta arbetet.
- Avfall Sverige har inga principiella invändningar mot att BAT-slutsatser ska kunna meddelas för deponier (Artikel 37), förutom att det medför en väsentligt ökad administrativ börda, vilket i möjligaste mån bör undvikas. Det är viktigt, om det genomförs, att kraven utformas så att de inte administrativt belastar Avfall Sveriges medlemmar.
- Kombinerat med krav på resurseffektivitet förutsätter Sverige att BAT-slutsatser för deponier resulterar i stopp för deponering av bland annat utsorterat brännbart avfall i hela EU, på motsvarande sätt som gäller idag i Sverige.
- Avfall Sverige *avstyrker* förslaget om en sanktionsmöjlighet i form av ett civilrättsligt skadestånd mot verksamhetsutövare och behöriga myndigheter, som specifikt avser överskridna villkorsvärden. Framförallt *avstyrks* omvänd bevisbörda i skadeståndsärenden, som är främmande i svensk rättstradition. (Artikel 79a)

2. Förslagets koppling till Avfall Sveriges generella ståndpunkter

Avfall Sveriges årsmöte har fastställt ett antal ståndpunkter som är vägledande för Avfall Sveriges ställningstaganden och åtgärder för att utveckla avfallshanteringen och kommunernas roller. Avfall Sverige anser att avfallshanteringen är en väsentlig del av samhällets infrastruktur och att avfallshanteringen ska ge god och behovsanpassad service för medborgare och verksamheter.

Avfallsanläggningar ska lokaliseras, utformas och drivas så att människors hälsa samt miljön skyddas både på kort och lång sikt. Avfallshantering bör samordnas med annan infrastruktur, exempelvis transporter, energiförsörjning med mera för att uppnå synergier. Teknikutveckling och bättre miljöprestanda hos avfallsanläggningar är viktigt för att minimera miljöpåverkan och öka återvinning av energi och material. Väl avvägda BAT-slutsatser kan främja nämnda aspekter medan

alltför detaljerade krav som inte har som syfte att främja en hållbar utveckling kan vara begränsande för avfallshanteringen.

3. Kommentarer - industriutsläppsförordningen (IUP)

Avfall Sverige är positiv till inrättande av en ny EU-förordning om rapportering av miljöuppgifter från industrianläggningar och inrättande av en portal för industriutsläpp, "industriutsläppsförordningen". En samordning av rapporteringskraven enligt industriutsläppsdirektivet (IED), avloppsvattendirektivet och MCP-direktivet om medelstora förbränningsanläggningar bör kunna leda till förenklingar och bland annat undvikande av dubbel- och särrapporteringar.

IUP Artikel 2.1 – Definitioner

Harmoniseringen innebär bland annat att verksamheterna ska redovisas på anläggningsnivå, inte på enhetsnivå, vilket innebär redovisning så som sker enligt IED idag. Som regeringen anger i faktapromemorian, bör en vägledning tas fram på EU-nivå som klargör begreppet "anläggning".

IUP Artikel 5 – Rapportering

Rapporteringskraven till den nya portalen ska omfatta fler sektorer och aktiviteter än idag. Avfall Sverige håller med Kommissionen om att det är i linje med politiken för den cirkulära ekonomin att rapportering omfattar även produktionsvolym och resursanvändning (vatten, energi och råmaterial). Nämnade uppgifter kan bland annat vara av nytta för att uppfylla krav enligt kommande ekodesignlagstiftning.

Avfall Sverige anser att de rapporteringsskyldigheter som följer av förordningen och delegerade akter i så stor utsträckning som möjligt bör harmoniseras och samordnas med rapporteringskrav enligt annan relevant miljölagstiftning, som EU-ETS och avfallslagstiftningen. Rapporteringskrav måste ha ett tydligt syfte – uppgifter bör endast krävas in om det finns en ändamålsenlig användning för dem. Rapporteringskraven bör inte heller utformas så att de medför hinder mot resurshushållning och cirkularitet.

Avfall Sverige vill lyfta ett exempel. För att undvika dubbelrapportering anges i förslaget att borttransport av avfall som ska "bortskaffas genom jordförbättring eller djupinjektering" endast bör rapporteras som utsläpp till mark av verksamhetsutövaren vid den anläggning där avfallet har uppkommit. (Artikel 5.1.b) Avfall Sverige menar dock att användning av exempelvis rötrest för *jordförbättring* i själva verket utgör *återvinning*, inte bortskaffande.

Återvinningen medför nämligen återföring av näringsämnen till jordbruksmark. Slam som uppfyller sådana kvalitetskrav att det upphör att vara avfall och används som en produkt som ersättning för konstgödsel, borde inte heller rapporteras som utsläpp till mark, åtminstone inte som avfall. Det bör ses som en resurs. Som jämförelse omfattas användningen av avloppsvattenslam på jordbruksmark av slamdirektivet (86/278/EEG) och det är undantaget från avfallsdirektivet samt rapporteras separat i emissionsdeklarationen för de allmänna avloppsreningsverken. (Administrativa svårigheter uppkommer dessutom när slammet som har båda dessa ursprung, blandas och behandlas i samma

anläggning, men ska rapporteras åtskilt. En andel ska rapporteras i emissionsdeklarationen för det allmänna reningsverket och en andel i industriutsläppsportalen som avfall.)

Det är viktigt att de parametrar som ska följas upp inte ändras alltför ofta. Verksamhetsutövarna behöver förutsebarhet för att hinna anpassa sin verksamhet och göra de upphandlingar med mera som krävs. Avfall Sverige delar därför Svenskt Vattens synpunkter om att:

- data ska efterfrågas kalenderårsvis och minst 12 månader innan det första kalenderårets börjar,
- kraven på rapportering därefter inte får utökas under minst fem kalenderår,
- samma data som behövs för regelbunden rapportering enligt ett EU-direktiv eller EU-förordning inte bör efterfrågas också med stöd av den här förordningen och då särskilt inte med annan mätmetod, tidsperiod, enhet eller liknande.

IUP Artikel 7 – Utsläpp från diffusa källor

Om inga uppgifter om utsläpp av föroreningar från diffusa källor rapporteras ges Kommissionen befogenhet att anta delegerade akter om sådan rapportering. Avfall Sverige vill särskilt påtala att fler krav på att diffusa föroreningar ska mätas, uppskattas och rapporteras måste vara proportionerliga. Särskilt mätningar av diffusa utsläpp är ofta mycket kostsamma och svåra att utföra. Det finns inte någon standard för exempelvis metanutsläpp från deponier. Så länge man i avsaknad av en rimlig standard mäter på olika vis, går det inte att jämföra anläggningar eller ställa specifika krav på utsläppen. Sådana delegerade akter behöver därför vara särskilt motiverade, noggrant övervägda och meddelas restriktivt.

IUP Artikel 8 - Kvalitetssäkring

Uppgifter som är inrapporterade går idag inte att ändra. Lägg fel uppgift in, går det inte att korrigera i efterhand. Uppgifterna i registret kan därför bli allvarligt missvisande. Avfall Sverige anser att detta behöver förändras, så att rättelse kan ske. Uppgifternas kvalitet är viktigare än hur snabbt rapporteringen sker.

IUP Artikel 14 – Delegerade akter

Avfall Sverige ifrågasätter om Kommissionen idag har den kompetens som behövs för att ta fram delegerade akter som föreslås, bland annat en akt om mätosäkerheter och att lägga till nya verksamheter/aktiviteter i bilaga I. Allmänna avloppsanläggningar är idag undantagna, men enligt förslaget läggs de till. Detta öppnar för att Kommissionen ska kunna lägga till exempelvis större förbränningsanläggningar. Med sådana befogenheter är det nödvändigt att kompetensen i så fall kan säkerställas.

4. Industriutsläppsdirektivet (IED) och deponidirektivet

Avfall Sverige är positiv till en europeisk reglering av utsläpp som bryter igenom meddelade tillståndsrättskraft och strävar mot ständig förbättring i samtliga medlemsstaters anläggningar. Det är dock viktigt att lagstiftningen utformas så att den administrativa bördan hålls nere.

IED Artikel 3.51 Definitioner, artikel 11.f.a Grundläggande skyldigheter, artikel 14a.2.a Miljöledningssystem m.fl.

Avfall Sverige välkomnar att förslaget till reviderat direktiv ställer ett större fokus på förbättrad resurseffektivitet (energi, vatten och förebyggande av avfall) med ökad cirkularitet av resurser. IED har hittills haft ett mycket begränsat bidrag till resurseffektivitet, exempelvis att implementeringen av föregångaren IPPC i Sverige medförde att krav ställdes på energihushållningsplaner. Därefter har det stått mer eller mindre still på resurseffektiviseringsområdet. Vi ser fram emot krav som strävar mot cirkulär ekonomi: övergång till förnybara råvaror, minskade mängder avfall, ökad återvinning av material och energi samt återanvändning av resurser. En utmaning i detta sammanhang är att varje verksamhet provas för sig och tillsammans med konkurrensregelverket kan det försvåra delandekonomi genom exempelvis industriell symbios. Detta är någonting som borde utredas närmare. En annan utmaning är att den administrativa bördan ska hållas på en rimlig nivå.

Avfall Sverige är också tveksam till en utökning av direktivets tillämplighet. Direktivet bör endast omfatta de största anläggningarna och bör sträva mot regelförenkling för anläggningar som är av stor betydelse för övergången till en fossilfri och cirkulär ekonomi. Den administrativa belastningen och utsläppskrav som inte är tillräckligt motiverade medför fördyringar som hindrar investeringsviljan i mindre, lokala anläggningar för omhändertagande av avfall, som biogasanläggningar.

IED Artikel 5 – Meddelande av tillstånd

Avfall Sverige har inget att erinra mot förslaget om publicering av tillstånd, annat än att det kan bli komplicerat i Sverige eftersom tillstånden dels meddelas samlat för en verksamhet som kan bestå av flera anläggningar som var för sig utgör en prövningspliktig enhet, dels inte meddelas några konsoliderade tillstånd. Gällande bestämmelser för verksamheterna finns i tillstånd och ändringstillstånd, i tillsynsmyndighetens beslut om kompletterande villkor i enlighet med delegation i tillståndet, i meddelade dispenser, industriutsläppsförordning och andra förordningar, etc. Sammantaget kan mängden dokument och ändringsdokument ge en mycket splittrad bild över vad som är tillåtet för anläggningarna. Om miljöprövningsutredningens nyligen presenterade förslag (SOU 2022:33) dessutom genomförs, så att ändringstillstånd och inte fullständig prövning blir huvudregeln vid ändringsansökan, resulterar det i ytterligare dokument och sämre överblick. Det är en sammanställning av de handlingar som sätter ramar och villkor för verksamheten, som ska publiceras. Svenska tillstånd behöver alltså konsolideras, vilket Avfall Sverige tar upp i sitt yttrande över miljöprövningsutredningens förslag.

IED Artikel 8 – Bristande efterlevnad

Avfall Sverige har ingen erinran mot förslaget, men vill påtala följande: En tillsynsmyndighet som bedömer att BAT-slutsatser utan utsläppsvärden inte följs, och att detta behövs enligt 2 kap. 3 och 7 §§ MB, kan förelägga verksamhetsutövaren att vidta nödvändiga försiktighetsåtgärder om frågan inte är reglerad inom ramen för ett gällande tillstånd. Tillsynsmyndigheten är dock, vad gäller frågor som omfattas av ett gällande

tillstånd, hänvisad till att initiera en omprövning av det gällande tillståndet enligt 26 kap. 2 § andra stycket MB (omprövning). Omprövningar av villkor och tillstånd som sker på myndigheternas initiativ sker dock i princip aldrig i Sverige, vilket konstateras av miljöprövningsutredningen). Frågan är därför om Sverige når upp till kravet i artikel 8.2.c. Genomförande av miljöprövningsutredningens (SOU 2022:33) förslag om bland annat obligatorisk omprövning för moderna miljövillkor och lättnader med avseende på ändringstillstånd, kan delvis lösa frågan.

IED Artikel 9.1 – Utsläpp av växthusgaser

När det gäller verksamheter som fattas av utsläppshandeln med växthusgaser inom gemenskapen, syftar ändringen till att ställa krav på energieffektivitet obligatorisk. Det innebär ingen ändring i praktiken för svensk del och *tillstyrks*.

IED Artikel 14a - Miljöledningssystem

Enligt förslaget ska varje anläggning ha ett miljöledningssystem som åtminstone innehåller de uppgifter som listas i förslaget. Avfall Sverige har inte någon erinran mot det.

Avfall Sverige *avstyrker* dock med bestämdhet förslaget att miljöledningssystemet ska göras tillgängligt på Internet, dessutom utan att åtkomsten begränsas till registrerade användare.

Avfall Sverige ifrågasätter nyttan med att alla dessa anläggningars miljöledningssystem, som är levande dokument, ska göras tillgängliga för allmänheten på webben. Sådant arbete tar inte bara resurser från verksamheterna, utan förbrukar även energi. Det rör sig om ett mycket stort antal uppgifter.

En verksamhets miljöledningssystem är verksamhetens egenkontrollsystem och innehåller exempelvis säkerhets- och övervakningsrutiner, insatsplaner, driftinstruktioner för pannor och för lossning av kemikalier och skalskydd, liksom rutiner för inköp och kompetensutveckling för personalen – allt dessutom ofta i olika databaser och program. Personalen behöver kontinuerligt tillgång till ledningssystemet/egenkontrollsystemet, men alla uppgifter av bland annat säkerhetsskäl och skydd av personuppgifter inte kan, får eller bör publiceras på Internet, åtminstone inte utan att åtkomsten begränsas och det till identifierade användare. Därför kommer det i praktiken krävas att miljöledningssystemet behöver publiceras och hållas uppdaterat helt eller delvis på *två* platser: internt och externt. Kravet att publicera hela eller delar av miljöledningssystem ökar risken för bland annat sabotage, industrispionage och annan brottslighet riktad mot verksamheten. Särskilt när det gäller exempelvis energianläggningar och avloppsreningsanläggningar som kan ha stor samhälls- och/eller omgivningspåverkan vid incidenter, är detta ett mycket ingripande krav.

Publicering av miljöledningssystemet synes dessutom vara en oöverstiglig uppgift med mycket begränsad miljönytta. Då utformningen och det närmare innehållet av miljöledningssystem av naturliga skäl kan skilja sig mycket åt mellan verksamheter vore

det bättre att begränsa och precisera vilka uppgifter som ska publiceras. Å andra sidan är det onödigt betungande att behöva skriva en sammanfattning av ledningssystemet och publicera det samt hålla det uppdaterat parallellt. Det bör vara tillräckligt att IUP kommer att ge möjlighet för allmänheten att på ett enkelt sätt få tillgång till data om tillstånd överallt i EU. Åtminstone bör effekterna av detta först utvärderas innan verksamheterna tvingas att publicera hela eller delar av sitt miljöledningssystem.

IED Artikel 15.3 - Gränsvärden

För att komma tillrätta med att de flesta anläggningarna i Europa omfattas av gränsvärden som ligger i den högsta tillåtna nivån, ska enligt förslaget istället strängast möjliga gränsvärde för varje verksamhet fastställas inom ramen för vad som utgör bästa tillgängliga teknik.

Avfall Sverige *avstyrker* att lägsta nivån i BAT-AEL-intervallet (LBAT) sätts som ett generellt tvingande värde i lagstiftningen.

Regeringen anser i 2021/22:FPM88 (sid 9) att många av de ändringar som föreslås i IED redan finns i miljöbalken, t.ex. att man ska kräva bästa möjliga teknik vid tillståndsprövning och att strängare krav kan ges om det behövs för att säkerställa att miljö kvalitetsnormer följs. Det behöver ändå poängteras att det inte fungerar att ha lägsta nivån i BAT-AEL som generell föreskrift. Det lägsta värdet indikerar vad de bästa anläggningarna i branschen klarar av (ett mål att sträva mot), medan det högsta markerar gränsen för vad som är tillåtligt enligt IED. Det lägsta värdet visar vad som är möjligt att nå för *en enskild parameter i ett utsläpp*, avseende *en* enskild process och *en* enskild anläggning. Ingen anläggning klarar *alla* dessa lägsta värden, vilket innebär att samtliga anläggningar kommer att behöva dispenser för åtminstone en parameter.

Förutom proportionalitetsprincipen måste kraven ställas i relation till mål om resurseffektivitet: Det är inte alltid miljö- och samhällsekonomiskt effektivast med anledning av bland annat den merförbrukning av el, värme och insatskemikalier (exempelvis den ändliga råvaran kalk), som krävs för att ytterligare pressa ner emissionerna. Alltför strikta krav inom ett område kan påverka utsläpp inom ett annat. Låga utsläppsnivåer för flera parametrar går inte heller självklart att kombinera. Ett exempel är utsläpp av kväveoxider, där ett lågt utsläpp kanske inte går att uppnå utan ökat utsläpp av ammoniak. Att minska vissa utsläppsparametrar kan alltså innebära att andra blir högre. Det kan därför bli omöjligt för en anläggning att klara samtliga begränsningsvärden samtidigt.

Detta anges dock inte som möjlig grund för undantag i artikel 15.4, enligt vilken behöriga myndigheten endast får möjlighet att fastställa mindre stränga gränsvärden om en bedömning visar att uppnående av utsläppsgränser som motsvarar bästa tillgängliga teknik enligt BAT-slutsatserna skulle leda till oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljövinster till följd av de lokala miljöförhållandena, anläggningens geografiska belägenhet eller tekniska egenskaper.

Lägsta värden är dessutom ofta osäkra. Hänsyn behöver därför i högre grad tas till mätosäkerheter. Som även andra remissinstanser påtalar kan mätnoggrannheten hos både AMS (automatiska mätsystem) och SRM (standardiserade referensmetoder) göra det svårt att visa på överensstämmelse vid halter som är på sådan låg nivå att de anges i den nedre delen av BAT-intervallen. Om det inte genom det kalibreringsförfarande som finns går att visa att ett mätvärde är korrekt, blir det i praktiken omöjligt att avgöra om ett begränsningsvärde överskrids eller inte. Den stora relativa mätosäkerheten som blir fallet vid de nya mycket låga villkorsnivåerna kan alltså få mätvärden att felaktigt framstå som överskridanden. Ju lägre värden, desto större relativt mätfelet.

Om regelverket till följd av ovanstående inte går att tillämpa i praktiken, finns det risk för att olika praxis utvecklas på olika sätt mellan medlemsstaterna och emissionsgränserna regelmässigt överskrids, vilket innebär att förtroendet för regelverket undermineras. Sverige bör arbeta för att medlemsstaterna istället ska bevara nuvarande ordning, med gradvisa skärpningar av HBAT (den högsta gränsen BAT-AEL-intervallet) i takt med att BREF-dokumenterna uppdateras samt möjlighet till lägre villkorsvärden för aktuella parametrar på platser där HBAT medför överskridande av miljö kvalitetsnormer.

I förslaget föreslår Kommissionen alltså att flera nya parametrar ska regleras i tillstånden. I kombination med den svenska, statiska tillståndsregleringen där tillstånden har stark rättskraft och saknar regelbundna omprövningar och uppdateringar av tillståndsvillkoren, kan det leda till alltmer omfattande och långdragna tillståndsprocesser. Det är sannolikt lättare att tillämpa IED i andra medlemsstater där tillståndsbestämmelserna regelbundet revideras, bland annat de ”cykler för tillståndsöversyn som utlyses av antagandet av BAT-slutsatser”.

Fler krav som ska arbetas in i tillstånd, kan alltså snarare hindra flexibilitet och fördröja omställningen för svenska anläggningar, om inte kraven istället meddelas i generella föreskrifter som bryter igenom tillståndens rättskraft eller de svenska tillstånds- och omprövningsinstituterna arbetas om. Genomförande av miljöprövningsutredningens (SOU 2022:33) förslag om obligatorisk omprövning för moderna miljövillkor, måste därför ses som angelägen.

IED Artikel 15a – Bedömning av överensstämmelse

Avfall Sverige ifrågasätter om EU-kommissionen har de resurser och den kompetens som behövs för utfärda regler för emissionsövervakning via en förordning (delegated act), exempelvis hur mätosäkerheter ska hanteras för att bedöma om villkor efterlevs. Avfall Sverige rekommenderar att det uppdras åt CEN att bistå till att ta fram en vetenskapligt förankrad standard för emissionsövervakning och att CEN-standarder även fortsättningsvis ska ligga till grund för emissionsuppföljningen.

IED Artikel 21 och 24 – Omprövning av villkor

Ändringen av artikel 21 syftar till att klargöra att tillståndsvillkoren bör ses över och vid behov uppdateras av den behöriga myndigheten om det är nödvändigt för att anläggningen ska uppfylla en miljökvalitetsnorm. Detta är ytterligare skäl till att det svenska omprövningsinstitutet i 24 kap. miljöbalken behöver ses över, eller att tillståndsvillkoren som regel tidsbegränsas för en regelmässig omprövning.

IED Artikel 27.d – Transformationsplaner/omvandlingsplaner

Avfall Sverige *avstyrker* förslaget på bindande krav att inom miljöledningssystemet för varje anläggning upprätta transformationsplaner som beskriver hur den enskilda anläggningen ska drivas giftfritt, cirkulärt och klimatneutralt i enlighet med EU:s mål.

De transformationsplaner som finns idag är oftast på koncernnivå och är beroende av omständigheter som verksamhetsutövaren inte alltid har rådighet över, såsom tillgång till fossilfri elektricitet, vatten och råvaror. Särskilt allmänna avloppsreningsverk (det finns en del som klassas som IED-anläggningar) och kommunala avfallsbehandlingsanläggningar, har mycket begränsad rådighet över sina ”leverantörer” och ”råvaror” eftersom de tar hand om hushållens med fleras avfall och avloppsvatten och också har en skyldighet att göra det, i princip oavsett innehåll. Transformationsplanerna blir därför av begränsat värde. Genom att IED-direktivet siktar in sig på anläggningsnivå missas systemperspektivet. Idag är det i för hög grad verksamheter som ligger sist i värdekedjan som får ta utsläpp och kostnader för behandling av produkter med fossilt innehåll och hälsovådliga kemikalier. Hänsyn behöver tas till detta i det fortsatta arbetet.

Avfall Sverige anser att transformationsplaner på anläggningsnivå kommer att medföra en avsevärd belastning på verksamhetsutövare och myndigheter, särskilt som detta ska göras parallellt med pågående miljöbalksprövningar och löpande nya krav i kommande BAT-slutsatser. Om kravet ändå genomförs delar Avfall Sverige liksom regeringens bedömning att kravet behöver utformas så att det inte medför oproportionerliga kostnader och administrativ börda. Samordning behöver ske med liknande krav i andra delar av IED, IUP och miljölagstiftningen (exempelvis energihushållningsplaner) liksom annan lagstiftning (exempelvis hållbarhetsrapporter enligt årsredovisningslagstiftningen).

IED Artikel 37 - Deponier

Idag omfattas deponier av tillämpningsområdet för IED men eftersom de regleras separat i deponidirektivet saknar de helt BAT-slutsatser. Detta medför oklarheter. I många fall är rötningsanläggningar för matavfall samlokaliserade med en större avfallsbehandlingsanläggning. Röttningsanläggningen utgör IED-verksamhet i de fall den har en sådan provningskod, medan deponier inte träffas av BAT-slutsatser. Från miljöskyddssynpunkt får det märkliga följder när deponin är den dominerande verksamheten utifrån miljöprovningssynpunkt men inte omfattas av BAT-slutsatser, medan röttningsanläggningen omfattas av BAT-slutsatser men i relation till deponin endast utgör en mindre störningskälla. Avfall Sverige kan därför se att det finns vissa skäl för att deponier ska omfattas av BAT-slutsatser.

Framförallt finns det skäl att anta BAT-slutsatser för deponier för att effektivt förbättra medlemsstaternas drift av deponier, som betydande utsläpp av metan och andra angelägna miljöfrågor. Kombinerat med direktivets fokus på förbättrad resurseffektivitet och ökad cirkularitet av resurser, kan inte Avfall Sverige se annat än att det måste landa i stopp för deponering av bland annat utsorterat brännbart avfall, på motsvarande sätt som i Sverige.

Under förutsättning att direkt eller indirekt deponeringsförbud införs inom EU, har Avfall Sverige inte några principiella invändningar mot att BAT-slutsatser ska kunna meddelas för deponier, annat än att det innebär en mycket stor administrativ och tidskrävande börda för verksamheterna.

IED Artikel 79a - Sanktioner

Avfall Sverige *avstyrker* förslaget. Det är inte lämpligt att i IED införa en sanktionsmöjlighet i form av ett civilrättsligt domstolsförfarande om skadestånd mot verksamhetsutövare och behöriga myndigheter, som specifikt avser överskridna villkorsvärden. Förslaget öppnar upp för att ideella föreningar och enskilda ska kunna driva en process mot en verksamhetsutövare om skadestånd, där överskridandet är konstaterat (ofta av företaget självt, som rapporterat in det) och företaget ska bevisa sin oskuld. Om fler ska kunna lämna synpunkter i enlighet med förslaget i artikel 70g, utvidgas dessutom sakägarkretsen och därmed risken för resurskrävande processer. I många fall kommer dock ingen enskild verksamhetsutövare vara ensam bidragare till de överskridna värdena. Detta särskilt om överskridandet skedde av någon anledning som verksamhetsutövaren hade begränsad rådighet över. Så kan antas ofta vara fallet vad gäller allmänna avloppsreningsverk och avfallsbehandlingsanläggningar.

Framförallt *avstyrks* förslaget om omvänd bevisbörda i skadeståndsärenden mot verksamhetsutövare och myndigheter (artikel 79a.4), något som är främmande i svensk rättstradition och skulle innebära en stor rättsosäkerhet för enskilda företag och andra verksamhetsutövare.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till senior miljöjurist Andrea Hjärne, andrea.hjarne@avfallsverige.se, rådgivare för energiåtervinning Klas Svensson, klas.svensson@avfallsverige.se samt rådgivare för biologisk återvinning Caroline Steinwig, caroline.steinwig@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 00.

Med vänliga hälsningar,
Avfall Sverige

Lars Stjernkvist
Ordförande

Tony Clark
Vd